

Determineren is precisiewerk. De ene wildplukker is daar dol op en vindt determineren een enorm leuke bezigheid, de andere wildplukker heeft andere talenten en beleeft minder plezier aan het determineren. Maar of je het nu leuk vindt of niet, het feilloos op soortnaam leren brengen is onlosmakelijk verbonden met wildplukken wanneer je veilig wilt wildplukken! Aandacht voor nauwkeurig determineren is dan ook een belangrijk onderdeel van de Wildpluk Jaartraining.

DETERMINEREN VAN PLANTEN

VAN TEEN TOT TOP TOT IN DE KLEINSTE DETAIL

Determineren is geen kwestie van even een foto van de plant in het algemeen nemen en hem dan in een boek of op het net opzoeken. Om een plant op soortnaam te kunnen brengen is soms een piepklein detail belangrijk. Maak dan ook altijd foto's van alle plantendelen: van teen (wortel) tot top (bloei- en zaadvorming). Dus de volledige plant.

VAN KIEM TOT VOLWASSEN PLANT

Als wildplukker wil je natuurlijk ook graag de jonge, nog niet bloeiende plant kunnen herkennen. De wortels en groene bladeren van veel planten zijn immers over het algemeen uitsluitend tijdens het vegetatieve stadium (het stadium van kiemplant tot de bloeiontwikkeling) te nuttigen. Dit leer je als volgt:

Wanneer je een plant op soortnaam hebt weten te brengen volg je een één- tot tweejarige plant vanaf de ontkieming tot aan de volwassenheid. Meerjarige planten volg je vanaf het moment dat ze uit hun winterrust ontwaken tot aan de volwassenheid. Dit doe je door de plaats waar de plant in de natuur groeit een jaar rond herhaaldelijk te bezoeken of door de plant in je tuin op te kweken. Door de volledige ontwikkeling van de plant te volgen leer je de plant ook in zijn vegetatieve stadium herkennen.

Dit vraagt oefening, veel oefening. Maar enig moment heb je voldoende ervaring om planten die in hun vegetatieve stadium dubbelgangers van elkaar zijn te onderscheiden: je krijgt gevoel voor de kleine verschillen in bladvorm en bladstructuur.

Voor een voorbeeld van planten die in hun vegetatieve stadium dubbelgangers zijn: zie onderstaande foto's. Zij zijn een kleine greep uit de planten van wie de rozetbladeren paardenbloemachtig lijken. Het zijn echter geen paardenbloemsoorten. Weet jij welke planten het wel zijn?

Het betreffen links klein streepzaad (*Crepis capillaris*), in het midden de herfstleeuwentand (*Leontodon autumnalis* - syn. *Scorzoneroïdes autumnalis*) en rechts de wilde cichorei (*Cichorium intybus*).

Punten om te onthouden

- ✓ Determineren = **ALLE** plantenonderdelen nauwkeurig bestuderen.

HULPMIDDELEN

Planten app's

Voor het op soortnaam brengen van een jou onbekende plant gebruik je GEEN 'handige' planten app waarbij je een foto van de plant maakt en de app voor jou uitzoekt welke plant het is. Deze app's zijn namelijk niet 100% betrouwbaar en je wilt niet per vergissing een giftige plantensoort in je mond steken! Je kunt zo'n app eventueel wel gebruiken als opstapje wanneer het je echt niet lukt de plant op soortnaam te brengen. Maar je controleert altijd het antwoord van de app met een degelijk naslagwerk.

Internet

Het internet biedt twee websites die de botanische kenmerken van onze wilde planten nauwkeurig in beeld brengen. Deze zijn erg fijn om als naslagwerk te gebruiken:

- www.wilde-planten.nl
- www.floravannederland.nl/home

Veldgids/flora

Je krijgt in de Wildpluk Jaartraining meer dan genoeg planten voorzien van een uitgebreide determinatie beschrijving om nog jaren na het afsluiten van de jaartraining toe te kunnen. Het is gewoon niet haalbaar om in 1-2 jaar tijd alle planten die behandeld worden te vinden en te determineren. Aan determinatiemateriaal dus geen gebrek. Daarbij is er in het lesmateriaal aandacht voor de lekkerste planten! Hoewel in onze natuur ruim 2000 plantensoorten voorkomen en een behoorlijk aandeel daarvan eetbaar is, zijn ze lang niet allemaal even smakelijk.

Het is echter wel heel leuk ook planten die niet worden behandeld op soortnaam te kunnen brengen. Wie dat graag wil: voor het op soortnaam brengen van wilde planten gebruik je een veldgids. Een veldgids is een boek met een systematische opsomming van de in onze natuur groeiende planten en hun botanische kenmerken.

Sleutels

Een veldgids gebruikt zogenoemde determinatiesleutels om tot de juiste soortnaam te komen: het beantwoorden van systematische vragen over de botanische kenmerken leidt je stapsgewijs door de determinatiesleutels heen. Elk antwoord leidt tot volgende keuzemogelijkheden. Tot er uiteindelijk slechts nog één optie resteert en je bij de juiste plant bent uitgekomen. Elke veldgids hanteert zijn eigen determinatiesleutels.

Botanische termen

Bij het doorlopen van determinatiesleutels kom je veel onbekende termen tegen. Het beheersen van de botanische terminologie is echter onmisbaar om een flora te kunnen gebruiken. Diverse veldgidsen hebben in hun boek gelukkig een verklarende woordenlijst opgenomen. Let daarop bij de aanschaf.

Ordering per familie

Ook met behulp van een verklarende woordenlijst, is het doorlopen van de determinatiesleutels niettemin een uiterst uitdagend avontuur van oefenen en nog eens oefenen als je geen studie biologie hebt genoten. Het advies is dan ook om in de aanschaf van je veldgids erop te letten dat de planten in de veldgids per familie worden geordend, zodat je niet per se alle sleutels hoeft te doorlopen. Planten vanuit hun familie leren plaatsen, wat ook de leermethode van de Wildpluk Jaartraining is, scheelt je bovendien een heleboel te onthouden informatie. De primaire eigenschappen van een plantenfamilie zijn namelijk voor alle planten in die familie identiek.

Leg verschillende veldgidsen naast elkaar

Bij voorkeur gebruik je verschillende veldgidsen naast elkaar. De diverse veldgidsen hanteren namelijk een verschillend taxonomisch systeem, waardoor de indeling in plantenfamilies soms van elkaar afwijkt. Ook focussen ze zich soms op andere determinatiekenmerken. En af en toe, om het gemakkelijk te maken, spreken ze elkaar vierkant : (tegen. Geen enkele veldgids op zichzelf is dan ook een bijbel die de waarheid in pacht heeft, alhoewel de Heukels vaak wel als zodanig wordt beschouwd.

De keuze van een veldgids is geheel persoonlijk. Zelf gebruik ik graag de hierna genoemde twee veldgidsen naast elkaar.

✓ **Veldgids Nederlandse Flora** - Henk Eggelte – ISBN 978-9-05011-491-2

Pluspunten:

- Duidelijke zwart-wit tekeningen van de planten.
- De determinatiesleutels eindigen in de sectie familiesleutels: je hoeft bij deze flora dus niet het volledige chronologische proces van sleutels te volgen, maar je kunt je direct richten op de familiesleutels.
- Alle op elkaar lijkende planten uit eenzelfde familie worden met elkaar vergeleken
- Bevat een heldere verklarende woordenlijst én verklarende tekeningen van de botanische termen.
- De sleutels zijn vrij toegankelijk.

✓ **Heukels Flora van Nederland** – Leni Duistermaat – ISBN 978-9-00158-956-1

Pluspunten:

- Alle planten uit eenzelfde familie zijn bij elkaar geplaatst.
- Duidelijke zwart-wit tekeningen met een verfijnd oog voor detail.
- Bevat verklarende tekeningen van de botanische termen.

Minpunten:

- Op elkaar lijkende planten worden niet met elkaar vergeleken.
- Bevat geen verklarende woordenlijst van de botanische termen.
- De sleutels zijn behoorlijk ontoegankelijk.